

POGLAVLJA O ČISTOĆI

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

1. O osamljivanju prilikom obavljanja nužde

1. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Me-sleme b. Ka'neb el-Ka'nebi, kome je prenio Abdulaziz, tj. Ibn Muhammed od Muhammeda b. Amra, on od Ebu Selemea, a on od Mugirea b. Šu'bea: **“Vjerovjesnik, s.a.v.s., bi se puno udaljio kada bi htio obaviti nuždu.”**

2. ISPRIČAO NAM JE Musedded b. Muserhed,⁷⁸ kome je prenio Isa b. Junus, njemu Ismail b. Abdulmelik, prenijevši od Ebu Zubejra,⁷⁹ a on od Džabira b. Abdullaha: **“Kada bi Vjerovjesnik, s.a.v.s., obavljao veliku nuždu na otvorenom, otišao bi toliko daleko da ga niko ne bi vidio.”**⁸⁰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَابُ الطَّهَارَةِ

١. بَابُ التَّخَلِّيِّ عِنْدَ قَضَاءِ الْحَاجَةِ

١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ بْنِ قَعْنَبِ الْقَعْنَبِيِّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ يَعْنِي ابْنَ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدٍ يَعْنِي ابْنَ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا ذَهَبَ الْمَذْهَبَ أَبْعَدَ.

٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدُ بْنُ مُسْرَهْدٍ أَخْبَرَنَا عَيْسَى بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا أَرَادَ الْبَرَارَ انْطَلَقَ حَتَّى لَا يَرَاهُ أَحَدٌ.

⁷⁸ Musedded b. Muserhed b. Muserbel b. Mastur el-Esedi Ebu Hasan el-Basri je pouzdan prenosilac i hafiz hadisa. Kažu da je on u Basri prvi napisao musned. Pripadao je desetoj generaciji. Umro je 228. godine po Hidžri.

⁷⁹ Ebu Zubejr Muhammed b. Muslim b. Tedrus el-Esedi el-Mekki je iskren prenosilac hadisa, s tim što je bio sklon tedlisu (obmani). Pripadao je četvrtoj generaciji.

⁸⁰ Iz spomenuta dva hadisa vidi se da bi Vjerovjesnik, s.a.v.s., prakticao, kad god bi obavljao veliku nuždu na otvorenom, izvan nužnika, udaljiti se od prisutnih i od naseljenih mjesta kako ga niko ne bi vidio. Činio je to iz pristojnosti, a ujedno da poduči svoje sljedbenike kako trebaju postupati. Slično je radio i prilikom obavljanja male nužde.

2. Kada čovjek hoće mokriti, treba pronaći odgovarajuće mjesto

3. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, koga je obavijestio Hammad,⁸¹ prenijevši od Ebu Tejjaha,⁸² da je njegov šejh kazao: “Kada je Abdullah b. Abbas stigao u Basru, čuo je neke ljude kako prenose Ebu Musaove hadise. Abdullah napisa (pismo) Ebu Musau, u kome ga upita za neke stvari,⁸³ a Ebu Musa mu odgovori: ‘Jednog dana sam bio sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s. Htjede da mokri, pa otiđe do mehkanog pijeska pored zida, pomokri se, a onda reče: ‘Kada neko od vas hoće da mokri, neka pronađe odgovarajuće mjesto za to.’”⁸⁴

3. Šta se izgovara prije ulaska u nužnik

4. ISPRIČAO NAM JE Musedded b. Muserhed, kom je prenio Hammad b. Zejd i Abdulvaris, prenijevši od Abdulaziza b. Suhejba, a on od Enesa b. Malika, koji je, veli Musedded

٢. بَابُ الرَّجُلِ يَتَبَوَّأُ لِبَوْلِهِ

٣. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ أَخْبَرَنَا حَمَّادٌ أَخْبَرَنَا أَبُو التَّيَّاحِ حَدَّثَنِي شَيْخٌ قَالَ: لَمَّا قَدِمَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبَّاسٍ الْبَصْرَةَ فَكَانَ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي مُوسَى فَكَتَبَ عَبْدُ اللَّهِ إِلَى أَبِي مُوسَى يَسْأَلُهُ عَنْ أَشْيَاءَ. فَكَتَبَ إِلَيْهِ أَبُو مُوسَى إِنِّي كُنْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ فَأَرَادَ أَنْ يَبُولَ فَأَتَى دِمَثًا فِي أَصْلِ جِدَارٍ فَبَالَ ثُمَّ قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَرَادَ أَحَدُكُمْ أَنْ يَبُولَ فَلْيُرْتِدْ لِبَوْلِهِ مَوْضِعًا

٣. بَابُ مَا يَقُولُ الرَّجُلُ إِذَا دَخَلَ الْخَلَاءَ

٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدُ بْنُ مُسْرَهْدٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ وَعَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ عَبْدِ

⁸¹ Hammad b. Seleme b. Dinar Ebu Seleme el-Basri je pouzdan i siguran prenosilac hadisa i pobožan čovjek. Pred kraj života je brkao hadise. Pripadao je osmoj generaciji.

⁸² Ebu Tejjah Jezid b. Humejd Basri je pouzdan i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je petoj generaciji. Više je poznat po nadimku Ebu Tejjah nego po imenu.

⁸³ Abdullah b. Abbas je, najvjerojatnije, u pismu pitao Ebu Musaa za hadise u vezi Vjerovjesnikovog, s.a.v.s., načina mokrenja koji su od njega prenošeni u Basri, pa mu je Ebu Musa napisao ono što je vidio kod Vjerovjesnika, s.a.v.s.

⁸⁴ Pod odgovarajućim mjestom za mokraću mislio je na mehkanu tlo koje može upijati mokraću kako se ne bi odbijala i uprskala tijelo i odjeću. Čovjek, prilikom mokrenja, također mora voditi računa da zauzme odgovarajući položaj kako se ne bi uprskao mokraćom.

– prema Hammadovom predanju – kazao: **“Allahumme inni e’uzu bike/Allahu, utječem Ti se.”** Dok je – prema Abdulvarisovom predanju – kazao: **“E’uzu billahi minel-hubusi vel-habaisi/Utječem se Allahu od muškog i ženskog šejtanskog roda.”**⁸⁵

Ebu Davud kaže: “Šu’be je prenio od Abdulaziza: ‘Allahumme inni e’uzu bike/Allahu, utječem Ti se.’ Jednom je kazao: ‘E’uzu billahi/Utječem se Allahu.’ Vuhejb veli: ‘Fel-jete’avvez billahi/Neka zatraži utočište kod Allaha.’”

5. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Amr, tj. Es-Sedusi, njemu je ispričao Veki, prenijevši od Šu’bea, on od Abdulaziza Ibn Suhejba, da je Enes kazao: **“Allahumme inni e’uzu bike/Allahu, utječem se Tebi.”** Šu’be veli da je jednom kazao: **“E’uzu billahi/Utječem se Allahu.”**

6. ISPRIČAO NAM JE Amr b. Merzuk, koga je obavijestio Šu’be, prenijevši od Kattadea, on od Nadra b. Enesa, on od Zejda b. Erkama, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: **“Zaista su na mjestima na kojima obavljate nuždu prisutni džini i šejtani. Zato, kada neko od vas ode da obavi nuždu,**

الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ عَنِ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلَ الْخَلَاءَ قَالَ عَنْ حَمَّادٍ قَالَ: اللَّهُ إِلَيَّ أَعُوذُ بِكَ وَقَالَ عَنْ عَبْدِ الْوَارِثِ قَالَ: أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الْخُبْثِ وَالْخَبَائِثِ.

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: رَوَاهُ شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ اللَّهُ إِلَيَّ أَعُوذُ بِكَ. وَقَالَ مَرَّةً: أَعُوذُ بِاللَّهِ. وَ قَالَ وَهَيْبٌ: فَلْيَتَعَوَّذْ بِاللَّهِ.

5. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَمْرِو يَعْنِي السُّدُوسِيَّ قَالَ حَدَّثَنَا وَكَيْعٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ هُوَ ابْنُ صُهَيْبٍ عَنِ أَنَسِ بِهَذَا الْحَدِيثِ قَالَ: اللَّهُ إِلَيَّ أَعُوذُ بِكَ. وَقَالَ شُعْبَةُ وَقَالَ مَرَّةً: أَعُوذُ بِاللَّهِ

6. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مَرْزُوقٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنِ النَّضْرِ بْنِ أَنَسِ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّ هَذِهِ الْحُشُوشَ مُحْتَضِرَةٌ فَإِذَا

⁸⁵ Prokleti šejtani i džini napasnici najčešće i najradije borave na nečistim mjestima. Na takvim mjestima nije dozvoljeno bilo šta učiti. U navedenim hadisima Allahov Poslanik, s.a.v.s., nas uči da od Uzvišenog Allaha, dž.š., tražimo utočište prije nego stupimo na takva mjesta ili, pak, prije nego počnemo obavljati veliku ili malu nuždu. Razlog za to je bojazan da oni ne iskoriste situaciju kada nismo u stanju spomenuti Allaha, dž.š., ili nešto proučiti, pa da nam naude.

U slučaju da neko zaboravi ove dove proučiti prije ulaska u nužnik ili na mjesta na kojima želi obaviti neku nuždu, može to učiniti u mislima, s tim što mu nije dozvoljeno da to i izgovora.

neka kaže: ‘E’uzu billahi minel-hubusi vel-habaisi/Utječem se Allahu od muškog i ženskog roda šejtanskog.’⁸⁶

4. O pokuđenosti okretanja prema kibli prilikom obavljanja nužde⁸⁷

7. ISPRIČAO NAM JE Musedded b. Muserhed, kom je ispričao Ebu Muavija, prenijevši od A'meša, on od Ibrahima, on od Abdurrahmana b. Jezid, a on od Selmana, da je neko od mušrika rekao:⁸⁸ “Vaš Vjerovjesnik vas je svemu podučio, čak i kako ćete obaviti nuždu?” “Da,” – reče Selman – “zabranio nam je da se prilikom obavljanja velike ili male nužde okrećemo u pravcu kible, da se poslije toga čistimo desnom rukom i da bilo ko od nas, prilikom čišćenja, upotrijebi manje od tri kamena. Također (nam je zabranio) da se poslije obavljene nužde čistimo balegom ili kostima.”⁸⁹

أَتَى أَحَدُكُمْ الْخَلَاءَ فَلَيَقُلُّ: أَعُوذُ بِاللَّهِ
مِنَ الْخُبْثِ وَالْخُبَائِثِ

٤. بَابُ كِرَاهِيَةِ اسْتِقْبَالِ

الْقِبْلَةِ عِنْدَ قَضَاءِ الْحَاجَةِ

٧. حَدَّثَنَا مُسَدَّدُ بْنُ مُسْرَهْدٍ حَدَّثَنَا أَبُو

مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنِ إِبْرَاهِيمَ عَنِ

عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ عَنِ سَلْمَانَ قَالَ:

قِيلَ لَهُ: لَقَدْ عَلَّمَكُمْ نَبِيُّكُمْ كُلَّ شَيْءٍ

حَتَّى الْخِزَاءَةَ قَالَ أَجَلٌ. لَقَدْ نَهَانَا صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نَسْتَقْبِلَ الْقِبْلَةَ

بِعَاظِطٍ أَوْ بَوْلٍ، وَأَنْ لَا نَسْتَنْجِيَ بِالْيَمِينِ،

وَأَنْ لَا يَسْتَنْجِيَ أَحَدُنَا بِأَقْلٍ مِنْ ثَلَاثَةِ

أَحْجَارٍ أَوْ نَسْتَنْجِيَ بِرَجِيعٍ أَوْ عَظْمٍ

⁸⁶ Ovaj hadis su zabilježili i Ibn Madže u *Sunenu* i En-Nesai u *Es-Sunenul-kubra*.

⁸⁷ Abdurrahman el-Mubarekfuri smatra da se riječ *mekrub* ili *kerahet* u riječima Uzvišenog Allaha, dž.š., i riječima Njegovog Poslanika, s.a.v.s., uglavnom upotrebljava u smislu zabrane. U tom smislu je ovu riječ shvatala i većina učenjaka iz prvih generacija (selefi salih). Kasnije je neka ulema počela da se ovim izrazima koristi u smislu označavanja nečeg ružnog i pokuđenog. “Mislim,” – veli on – “da oni koji tako shvaćaju značenje ovih riječi griješe.”

⁸⁸ Neko od mušrika je Selmanu ovo pitanje postavio više iz objijesti. Međutim, to ga nije isprovociralo. Naprotiv, on je mirno i dostojanstveno odgovorio, nudeći i više detalja o čistoći, koji tom zlobniku nisu bili poznati, a čime se muslimani odlikuju u odnosu na druge.

⁸⁹ Razlog zbog kog je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio upotrebu fuškije i kostiju za čišćenje poslije obavljene nužde, kada nema vode, je taj što je to hrana džina vjernika. U hadisu koji je Muslim zabilježio, u *Sabihu*, od Abdullaha b. Mesuda,

8. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed en-Nufejli, njemu je ispričao Ibn Mubarek, prenijevši od Muhammeda b. Adžlana, on od Ka'kaa b. Hakima, on od Ebu Saliha, da je Ebu Hurejre kazao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Ja sam vam na mjestu roditelja, jer vas podučavam. Zato, kada neko od vas hoće da obavi veliku nuždu, neka se ni prsima ni leđima ne okreće prema kibli i neka se, nakon obavljene nužde, ne čisti desnom rukom.' Naređivao je čišćenje (nakon nužde) s tri kamena, a zabranio je (čišćenje) balegom i kostima."

۸. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ التُّفَيْلِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَجَلَانَ عَنِ الْقَعْقَاعِ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّمَا أَنَا لَكُمْ بِمَنْزِلَةِ الْوَالِدِ أَعَلَّمَكُمْ فَإِذَا أَتَى أَحَدَكُمْ الْغَائِطُ فَلَا يَسْتَقْبِلِ الْقِبْلَةَ وَلَا يَسْتَدْبِرُهَا وَلَا يَسْتَتِبُ بِيَمِينِهِ وَكَانَ يَأْمُرُ بِثَلَاثَةِ أَحْجَارٍ وَيَنْهَى عَنِ الرَّوْثِ وَالرَّمَّةِ

stoji: "Džini mu'mini su, u noći kada su imali susret sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., upitali šta im je dozvoljeno jesti, pa im je on odgovorio: 'Dozvoljene su vam kosti životinja pri čijem klanju je spomenuto Allahovo ime, a vašim jahalicama fuškija i balega.'"

Ed-Darekutni bilježi od Ebu Hurejrea da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio upotrebu kostiju i fuškije za čišćenje poslije nužde, rekavši: "Time se ne možete očistiti."

Ovaj hadis ukazuje na to da se čišćenje poslije obavljene velike ili male nužde može obaviti kamenjem ili nekim drugim predmetom, pod uslovom da taj predmet nije oštar, kako se ne bismo ozlijedili, te da je čist i da nije kost ili balega. Kost i balegu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., izuzeo zbog toga što to džini vjernici koriste kao hranu, pa da ih time ne bismo povrijedili.

U hadisu je istaknuto da, ukoliko se čistimo kamenjem ili nečim drugim, upotrijebimo najmanje tri predmeta. Po mišljenju imama Šafije, to je vadžib.

Ebu Hanife smatra da ovdje nije bitan broj, već da se nečist odstrani, a upotrijebit će se onoliko kamenova koliko bude potrebno. Istina, lijepo bi bilo voditi računa da to, po mogućnosti, bude neparan broj, zbog toga što se u islamu preferiraju neparni brojevi.

Ebu Davud i Ibn Madže bilježe sa senedom od Ebu Hurejrea da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko se nakon obavljene nužde bude čistio kamenjem (ili nekim drugim predmetom) neka upotrijebi neparan broj. Ko tako uradi, lijepo je postupio, a ko uradi drukčije, nije pogriješio."

9. ISPRIČAO NAM JE Musedded b. Muserhed, prenijevši od Sufjana,⁹⁰ on od Ez-Zuhrija, on od Ataa b. Jezida el-Lejsija, a on od Ebu Ejuba, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: “Kada dođete na mjesto gdje želite obaviti neku fiziološku potrebu, ne okrećite svoje lice u pravcu kible, nego se okrenite prema istoku ili zapadu.”⁹¹

Ebu Ejub veli: “Kasnije, kada smo otišli u Šam, našli smo nužnike okrenute u pravcu kible, pa smo se okrenuli ustranu i zatražili oprost od Allaha, dž.š.”⁹²

10. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kome je prenio Vuhejb, njemu Amr b. Jahja,

٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدُ بْنُ مُسْرَهْدٍ حَدَّثَنَا
سُفْيَانُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنِ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ
الَلَيْثِيِّ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ رَوَاهُ قَالَ: إِذَا أَتَيْتُمُ
الْعَائِطَ فَلَا تَسْتَقْبِلُوا الْقِبْلَةَ بِعَائِطٍ وَلَا
بَوْلٍ وَلَكِنْ شَرِّقُوا أَوْ غَرِّبُوا. فَقَدِمْنَا
الشَّامَ فَوَجَدْنَا مَرَاحِيضَ قَدْ بُنِيَتْ قِبَلَ
الْقِبْلَةِ فَكُنَّا نَنْحَرِفُ عَنْهَا وَنَسْتَغْفِرُ
اللَّهَ

١٠. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا
وُهَيْبٌ قَالَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ

⁹⁰ Sufjan b. Ujejne b. Ebu Imran Mejmun el-Hilali Ebu Muhammed el-Kufi el-Mekki je pouzdan prenosilac i hafiz hadisa, šerijatski pravnik, imam i hudždže u hadisu. Pred kraj života je posenio te je, možda, zapao u tedlis/obmanu. Pripadao je osmoj generaciji.

⁹¹ U navedenom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranjuje da se prilikom obavljanja velike i male nužde okrećemo licem (ili leđima) u pravcu kible, a preporučuje da se okrećemo prema istoku ili zapadu. Istina, ove riječi su upućene Medinelijama, kojima je kibla bila na južnoj strani. To znači da bi se oni kojima je kibla na istočnoj ili zapadnoj strani, pri obavljanju nužde, trebali okrenuti prema jugu ili sjeveru.

⁹² Riječi Ebu Ejuba el-Ensarija: “Pa smo se okrenuli od nje ustranu i zatražili oprost od Allaha, dž.š.”, prema Ibnul-Arebijevom mišljenju, mogu se shvatiti na sljedeće načine:

- zatražili su oprost, jer su ponovo, zaboravivši, obavljali nuždu okrenuti prema kibli;
- zatražili su oprost, općenito, za svoje grijeha, jer se čovjek, obično, sjeti svojih grijeha onda kada napravi kakav prijestup; i
- zatražili su oprost za one koji su nužnike napravili u pravcu kible.

Ovo posljednje značenje Abdurrahman el-Mubarekfuri apriori odbacuje. On smatra da su nužnike u Šamu gradili nemuslimani, jer su Ebu Ejub el-Ensari i ostali ashabi tamo stigli neposredno nakon osvojenja Šama.

prenijevši od Ebu Zejda,⁹³ da je Ma'kil b. Ebu Ma'kil el-Esedi kazao: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je zabranio da se, prilikom obavljanja male i velike nužde, okrećemo prema dvjema kiblama.”⁹⁴

Ebu Davud kaže da je Ebu Zejd bio štićenik plemena Benu Sa'lebe.

11. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Jahja b. Faris, kome je Safvan b. Isa prenio od Hasana b. Zekvana, a on da je Mervan el-Asfer kazao: “Vidio sam Ibn Omera da je natjerao devu da klekne naspram kible, a onda čučnuo prema njoj i obavio malu nuždu. Vidjevši to, reko: ‘Ebu Abdurrahmane, zar to nije zabranjeno?’ On reče: ‘Jeste, ali samo na otvorenom. Međutim, ako se između tebe i kible nalazi nešto što te od nje zaklanja, onda ne smeta.’”

5. O dopuštenju u vezi s tim

12. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Me-sleme, prenijevši od Malika, on od Jahjaa b. Seida, on od Muhammeda b. Jahjaa b. Habbana, ovaj od svoga amidže Vasia b. Habbana, da je Abdullah b. Omer kazao: “Jednog dana sam se popeo na krov kuće i vidio Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako

أَبِي زَيْدٍ عَنْ مَعْقِلِ بْنِ أَبِي مَعْقِلٍ الْأَسَدِيِّ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تَسْتَقْبِلَ الْقِبْلَتَيْنِ بَبُولٍ أَوْ غَائِطٍ.

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: وَأَبُو زَيْدٍ هُوَ مَوْلَى بَنِي ثَعْلَبَةَ

١١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ فَارِسٍ قَالَ حَدَّثَنَا صَفْوَانُ بْنُ عَيْسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ ذَكْوَانَ عَنْ مَرْوَانَ الْأَصْفَرِ قَالَ: رَأَيْتُ ابْنَ عُمَرَ أَنَاخَ رَاحِلَتَهُ مُسْتَقْبِلَ الْقِبْلَةِ ثُمَّ جَلَسَ يَبُولُ إِلَيْهَا. فَقُلْتُ: يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَلَيْسَ قَدْ نُهِيَ عَنِ هَذَا؟ قَالَ بَلَى إِنَّمَا نُهِيَ عَنِ ذَلِكَ فِي الْفَضَاءِ فَإِذَا كَانَ بَيْنَكَ وَبَيْنَ الْقِبْلَةِ شَيْءٌ يَسْتُرُكَ فَلَا بَأْسَ

٥. بَابُ الرُّخْصَةِ فِي ذَلِكَ

١٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَبَّانَ عَنْ عَمِّهِ وَاسِعِ بْنِ حَبَّانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: لَقَدْ ارْتَقَيْتُ عَلَى ظَهْرِ الْبَيْتِ فَرَأَيْتُ رَسُولَ

⁹³ Ebu Zejd Velid, štićenik plemena Benu Sa'lebe, je kao prenosilac hadisa nedovoljno poznat (medžhul). Pripadao je četvrtoj generaciji.

⁹⁴ Prema prvoj kibli (Makdis – Jerusalem), prema kojoj su se muslimani u početku okretali šesnaest ili sedamnaest mjeseci, i kibli u Mekki, prema kojoj se i danas u namazu okrećemo.

je stao na dva ćerpića i obavljao nuždu prsima okrenut prema Bejtul-Makdisu.”⁹⁵

13. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, prenijevši od Vehba b. Džerira, on od svoga oca, ovaj od Muhammeda b. Ishaka⁹⁶, a on od Ebana b. Saliha, on od Mudžahida, da je Džabir b. Abdullah kazao: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., je zabranio da se prilikom obavljanja male nužde prsima okrećemo prema kibli. Međutim, godinu dana prije njegove smrti video sam ga kako se pri mokrenju okrenuo u njenom pravcu.”⁹⁷

اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى لَيْتَيْنِ
مُسْتَقْبِلِ بَيْتِ الْمَقْدِسِ لِحَاجَتِهِ

۱۳ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنَا
وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ
سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ إِسْحَاقَ يُحَدِّثُ عَنْ
أَبَانَ بْنِ صَالِحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ جَابِرِ
بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: نَهَى نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نَسْتَقْبِلَ الْقِبْلَةَ بِبَوْلٍ
فَرَأَيْتُهُ قَبْلَ أَنْ يُفْبِضَ بِعَامٍ يَسْتَقْبِلُهَا

⁹⁵ U Et-Tirmizijevom *Džami*’-*Sunenu*, knjiga 1., str. 78, stoji da je Ibn Omer kazao: “Jednog dana sam se popeo na krov Hafsine sobe i vidio Vjerovjesnika, s.a.v.s., kako obavlja nuždu prsima okrenut u pravcu Šama, a leđima prema kibli.” Ebu Isa veli: “Ovaj hadis je hasenun-sahihun.”

⁹⁶ O Ibn Muhammedu b. Ishaku hadiski učenjaci imaju različita mišljenja. Neki ga, kao što su Buhari i Ibn Hemmam, smatraju veoma pouzdanim ravijom. Buhari ga smatra čak i imamom u hadisu.

Neki ga, opet, kao što je Malik b. Enes, u potpunosti osporavaju. Malik b. Enes kaže: “Kada bi stajao između Hadžerul-esveda i vrata Kabe, za njega bih se zakleo da je lažljivac.” Abdurrahman el-Mubarekfuri tvrdi da se svi napadi na Ibn Ishaka mogu odbiti. On je pouzdan i njegovi se hadisi prihvaćaju kao argumenti. Neki tvrde da njegovi hadisi ne nadmašuju stepen hasen-hadisa. Ibnul-Hemmam, u *Fethul-Kadiru*, kaže: “U Ibn Ishakovu pouzdanost ne treba sumnjati.” Ocjena o njemu, koja se prenosi od Malika b. Enesa, za hadiske učenjake, apsolutno je neprihvatljiva. Kako bi mogla biti prihvatljiva kada Šu’be za njega kaže da je pravovjernima imam u hadisu. Od njega su hadise preuzeli: Sufjan es-Sevri, Šafija, Ibn Mein, Ahmed b. Hanbel, Hammad b. Zejd, Ibn Mubarek i drugi učenjaci.

⁹⁷ Hadisi iz ovog poglavlja na prvi pogled izgledaju kontradiktorno hadisima iz prethodnog poglavlja. En-Nevevi kaže: “Ukoliko postoji mogućnost da se nađe kompromisno značenje među hadisima koji, na prvi pogled, izgledaju suprotstavljeni jedni drugima, u tom slučaju ne treba odbacivati jedne na račun drugih. Ovdje je moguće naći pomirljivo rješenje tako što treba shvatiti da se

6. O skidanju odjeće prilikom obavljanja nužde

14. ISPRIČAO NAM JE Zuhejr b. Harb od Vekia, prenijevši od A'meša, on od nekog čovjeka,⁹⁸ da je Ibn Omer kazao: “Kada bi Vjerovjesnik, s.a.v.s., htio obaviti nuždu, ne bi podigao odjeću dok se ne bi približio zemlji.”⁹⁹

Ebu Davud kaže: “Prenio ga je i Abdus-selam b. Harb od A'meša, on od Enesa – a on je slab.”¹⁰⁰

7. O pokuđenosti govora prilikom obavljanja nužde

15. ISPRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Omer b. Mejsere, kome je prenio Ibn Meh-di, njemu je ispričao Ikrime b. Ammar,¹⁰¹

٦. بَابُ كَيْفِ التَّكْشُفِ عِنْدَ الْحَاجَةِ

١٤ حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا وَكَيْعٌ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ رَجُلٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا أَرَادَ حَاجَةً لَا يَرْفَعُ ثَوْبَهُ حَتَّى يَدْنُو مِنَ الْأَرْضِ.

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: رَوَاهُ عَبْدُ السَّلَامِ بْنُ حَرْبٍ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ وَهُوَ ضَعِيفٌ.

٧. بَابُ كَرَاهِيَةِ الْكَلَامِ عِنْدَ الْحَاجَةِ

١٥ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ بْنِ مَيْسَرَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ بْنُ عَمَّارٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ هِلَالٍ

zabrana odnosi na obavljanje velike ili male nužde na otvorenom, dok se povlastice odnose na obavljanje nužde u nužniku, ili uopće u zatvorenom prostoru.

⁹⁸ To je, po mišljenju nekih učenjaka, bio Kasim b. Muhammed, pouzdani prenosilac i imam u hadisu. Neki smatraju da je to bio Gijas b. Ibrahim, koji je, po ocjeni hadiskih učenjaka, slab prenosilac hadisa.

⁹⁹ Ovaj hadis nas upućuje na to da je dužnost, pri obavljanju nužde, zakloniti se. Allahov Poslanik, s.a.v.s., prilikom obavljanja nužde, ne bi dizao odjeću sve dok se ne bi približio zemlji, iako je uvijek vodio računa da se skloni od drugih. Činio je to iz opreza da neko ne bi vidio njegove stidne dijelove tijela.

¹⁰⁰ Es-Sujuti smatra da se Ebu Davudove riječi: “a on je slab” ne odnose na Abdus-selama, jer je on pouzdan prenosilac i hafiz hadisa, od koga su hadisi zabilježeni u El-Buharijevom i Muslimovom *Sabihu*, nego se odnose na čovjeka koji se našao u senedu, pa je prekinut od A'meša i Enesa, jer je poznato da A'meš nije slušao hadise od Enesa b. Malika.

¹⁰¹ Ikrime b. Ammar el-Idžli Ebu Ammar el-Jemami je iskren prenosilac hadisa, ali je prilikom prenošenja hadisa od Jahjaa b. Ebu Kesira griješio. Porijeklom je

prenijevši od Jahjaa b. Ebu Kesira, on od Hilala b. Ijada, a on od Ebu Seida, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Neka dvije osobe ne izlaze (skupa) radi obavljanja velike nužde i neka ne otkrivaju svoja stidna mjesta, razgovarajući (međusobno), jer to Uzvišeni Allah ne voli.”¹⁰²

Ebu Davud kaže: “Ovaj hadis je sa senedom prenio samo Ikrime b. Ammar.”

8. O osobi koja, dok mokri, odgovori na selam

16. ISPRIČALI SU NAM Osman i Ebu Bekr, Ebu Šejbeovi sinovi, kojima je Omer b. Sa'd prenio od Sufjana, on od Dahhaka b. Osmana, on od Nafia, da je Ibn Omer kazao: “Neki čovjek je prošao pored Vjerovjesnika, s.a.v.s., dok je mokrio i nazvao mu selam, ali mu Poslanik nije uzvratio.”

Ebu Davud kaže: “Od Ibn Omera i drugih je prenijeto da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., (nakon što je završio s mokrenjem) uzeo tejemum i onda tom čovjeku odgovorio na selam.”

17. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, kome je prenio Abdul-E'ala, njemu Seid, prenijevši od Katadea, on od Hasana,

بُنِ عِيَاضٍ قَالَ: حَدَّثَنِي أَبُو سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا يَخْرُجُ الرَّجُلَانِ يَضْرِبَانِ الْعَائِطَ كَاشِفَيْنِ عَنْ عَوْرَتَيْهِمَا يَتَحَدَّثَانِ، فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَمُتُّ عَلَى ذَلِكَ.

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: هَذَا لَمْ يُسْنِدْهُ إِلَّا عِكْرِمَةُ بْنُ عَمَّارٍ

۸. بَابُ أَيْرُدُ السَّلَامِ وَهُوَ يَبُولُ

۱۶. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ وَأَبُو بَكْرٍ ابْنَا أَبِي شَيْبَةَ قَالَا: حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ سُفْيَانَ عَنِ الضَّحَّاكِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: مَرَّ رَجُلٌ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَبُولُ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ فَلَمْ يَرُدَّ عَلَيْهِ.

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: وَرَوَى عَنِ ابْنِ عُمَرَ وَغَيْرِهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَيَمَّمَتْ ثُمَّ رَدَّ عَلَى الرَّجُلِ السَّلَامَ

۱۷. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ

iz Basre. Pripadao je petoj generaciji.

¹⁰² Ovim hadisom se zabranjuje dvoje: 1) Da dvije osobe skupa, jedna pored druge, obavljaju nuždu, kako ne bi jedna drugoj gledale stidne dijelove tijela. 2) Zabranjuje se bilo kakav razgovor prilikom obavljanja nužde. U hadisu koji bilježi Ibn Hibban u *Sahibu*, stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: “Neka ne čuče dvije osobe (jedna pored druge) radi obavljanja nužde, gledajući jedna drugoj stidne dijelove tijela, i neka prilikom obavljanja nužde međusobno ne razgovaraju.”

on od Husajna b. Munzira Ebu Sasana, da je Muhadžir b. Kunfuz došao Vjerovjesniku, s.a.v.s., dok je ovaj mokrio i nazvao mu selam. Poslanik mu nije uzvratio na selam (dok nije završio s mokrenjem) i abdestio se. Potom mu se izvinio, rekavši: “Neću da spominjem Uzvišenog Allaha kada nisam čist (ili je kazao: kada nisam pod abdestom).”

9. O osobi koja spominje Uzvišenog Allaha kada je nečista

18. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ala, koji je prenio od Ibn Ebu Zaidea, on od svoga oca, on od Halida b. Selemea, tj. El-Fe'faa,¹⁰³ ovaj od El-Behijja,¹⁰⁴ on od Urvea, da je Aiša kazala: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je spominjao Uzvišenog Allaha u svakoj prilici.”¹⁰⁵

عَنِ الْحُسَيْنِ عَنْ حُضَيْنِ بْنِ الْمُنْذِرِ أَبِي سَاسَانَ عَنِ الْمُهَاجِرِ بْنِ قُنْفُذٍ أَنَّهُ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَبُولُ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ فَلَمْ يَرُدَّ عَلَيْهِ حَتَّى تَوَضَّأَ ثُمَّ اعْتَدَرَ إِلَيْهِ فَقَالَ: إِنِّي كَرِهْتُ أَنْ أَذْكَرَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ إِلَّا عَلَى طَهْرٍ أَوْ قَالَ عَلَى طَهَارَةٍ

٩. بَابُ فِي الرَّجُلِ يَذْكَرُ اللَّهَ تَعَالَى عَلَى غَيْرِ طَهْرٍ

١٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ خَالِدِ بْنِ سَلَمَةَ يَعْنِي الْفَأْفَاءَ عَنِ الْبُهَيْيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَذْكَرُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى كُلِّ أَحْيَانِهِ

¹⁰³ Halid b. Seleme b. As b. Hišam b. Mugire el-Mahzumi el-Kufi, poznat kao El-Fe'fa, je iskren prenosilac hadisa, s tim što se sumnjalo da je bio murdžija. Porijeklom je iz Medine. Pripadao je petoj generaciji. Ubijen je u Vasiti, 132. godine po Hidžri.

¹⁰⁴ Abdullah b. Beššar el-Behijj.

¹⁰⁵ U predanju koje bilježi Et-Tirmizi stoji da je Alija b. Ebu Talib kazao: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je spominjao Uzvišenog Allaha u svakoj prilici, osim kad bi bio nečist (džunub).” Et-Tirmizi, također, bilježi od Ibn Omera da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: “Žena koja ima menstruaciju ili je džunub neka ne uči ništa iz Kur’ana!”

Na temelju spomenutih hadisa, islamski učenjaci nisu uspostavili zajedničko mišljenje. Slažu se u tome da je ženi, u toku mjesečnog ciklusa ili dok je džunub, zabranjeno uzeti Kur’an, a razilaze se u tome je li im dozvoljeno učiti iz Kur’ana napamet? Većina učenjaka smatra da im je, dok su u takvom stanju, zabranjeno i prihvatati i učiti Kur’an, makar se radilo i o samo jednom ajetu. Međutim, učenje manje od cijelog ajeta ili izgovor samih harfova dozvoljavaju. Svoje mišljenje

10. O ulasku u nužnik s prstenom na kome je ugravirano neko od Allahovih imena

19. ISPRIČAO NAM JE Nasr b. Ali, prenijevši od Ebu Alija el-Hanefija, on od Hemmama, on od Ibn Džurejdža, on od Ez-Zuhrija, a on od Enesa: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., bi, pri ulasku u nužnik, skidao svoj prsten.”

Ebu Davud kaže: “Ovaj hadis je munker.”¹⁰⁶ Prenosi ga Ibn Džurejdž od Zijada b. Sa'da, on od Ez-Zuhrija, da je Enes kazao: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je nosio prsten od srebra, potom ga je bacio.” U njemu postoji Hemmamov previd, a samo ga on prenosi.¹⁰⁷

١٠. بَابُ الْحَاتِمِ يَكُونُ فِيهِ ذِكْرُ
اللَّهِ تَعَالَى يُدْخَلُ بِهِ الْخَلَاءُ

١٩. حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْحَنْفِيِّ
عَنْ هَمَّامٍ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنِ
أَنَسٍ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
إِذَا دَخَلَ الْخَلَاءَ وَضَعَ خَاتَمَهُ.

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: هَذَا حَدِيثٌ مُنْكَرٌ وَإِنَّمَا
يُعْرَفُ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنِ زِيَادِ بْنِ سَعْدٍ
عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنِ أَنَسٍ قَالَ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اتَّخَذَ خَاتَمًا مِنْ وَرَقٍ ثُمَّ
أَلْقَاهُ. وَالْوَهْمُ فِيهِ مِنْ هَمَّامٍ وَلَمْ يَرَوْهُ إِلَّا
هَمَّامٌ

temelje na hadisu zabilježenog u četiri *Sunena* u kome stoji: “Allahovog Poslanika, s.a.v.s., nije ništa sprječavalo da uči Kur'an, osim ako bi bio džunub.”

Buhari smatra da je osobi koja je džunub i ženi dok ima menstruaciju dozvoljeno učiti Kur'an napamet, a da im je zabranjeno uzimati ga u ruke. Svoj stav temelji na hadisima: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je spominjao Allaha u svim situacijama.” i: “Vjerovjesnik je Aiši, koja je u vrijeme hadža imala menstruaciju, dozvolio da obavlja sve što obavljaju druge hadžije, osim tavafa oko Kabe.” U obrede hadža spada i spominjanje i veličanje Uzvišenog Allaha. Osim toga, Buhari smatra da su slabi svi hadisi u kojima se zabranjuje učenje Kur'ana napamet u takvim situacijama.

Sljedbenici prvog mišljenja smatraju da spominjanje Allaha, dž.š., i učenje Kur'ana nije isto. Po njima, ni Buhari za svoj stav nema valjanog argumenta kojim bi oborio mnogobrojne hadise, makar oni bili i slabi.

¹⁰⁶ Munker-hadisom se naziva hadis koji prenosi dosta slab prenosilac i tom prilikom protivrječi pouzdanim prenosiocima.

¹⁰⁷ Taj previd se, po Ebu Davudovom mišljenju, ogleda u tome što je Hemmam ovom hadisu dodao rečenicu: “A kada bi ulazio u nužnik, ostavljao bi svoj prsten.” Time je Hemmam protivrječio svima koji su ovaj hadis prenijeli od Ibn Džurejdža. Naime, Abdullah b. Haris el-Mahzumi, Ebu Asim, Hišam b. Sulejman i Musa b. Tarik – svi prenose od Ibn Džurejdža, on od Zijada b. Sa'da,

11. O čišćenju poslije male nužde

20. ISPRIČALI SU NAM Zuhejr b. Harb i Hennad es-Serri, prenijevši od Vekia, on od A'meša, on od Mudžahida, ovaj od Tavusa, da je Ibn Abbas kazao: “Jednom prilikom Vjerovjesnik, s.a.v.s., prođe pored dva kabura i reče: ‘Ovu dvojicu kažnjavaju, ali ih ne kažnjavaju zbog velikih grijeha. Jedan se nije čistio od mokraće, a drugi je prenosio tuđe riječi.’ Potom zatraži svježnu palminu granu, prepolovi je, pa jednu zabode u jedan, a drugu u drugi kabur, i reče: ‘Možda im (ovo) ublaži patnju dok se ne osuše.’”¹⁰⁸

Hennad je upotrijebio riječ *jestetiru/nije se čuvao mokraće* umjesto riječi *jestenzibu/nije čistio mokraću*.

21. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, koji prenosi od Džerira, on od Mensura,¹⁰⁹ on od Mudžahida, a on od Ibn Abbasa, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., spomenuo značenje prethodnog hadisa rekavši: “Jedan od njih

on od Ez-Zuhrija, da je Enes na Vjerovjesnikovoj, s.a.v.s., ruci vidio prsten od zlata, pa su ljudi počeli sebi praviti (zlatno) prstenje. Kad je to primijetio, Vjerovjesnik, s.a.v.s., je skinuo svoj prsten i rekao: “Više ga nikada neću staviti na ruku.” Po El-Bejhkijevom mišljenju, preneseno je od Ibn Džurejdža, koji je čuo od Zijada b. Sa'da, on od Ez-Zuhrija, a on od Enesa, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., dao da mu naprave prsten od srebra, pa ga je potom odbacio. Imajući u vidu sve spomenuto, ovaj hadis je šaz/iznimno predanje, ili je munker/negativan, kao što tvrdi Ebu Davud, ili je, pak, garib/usamljen, kao što tvrdi Et-Tirmizi.

¹⁰⁸ Hattabi veli: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., je najvjerojatnije molio Allaha da im ublaži kaznu bar za vrijeme dok se zabodene palmine grane ne osuše. To potvrđuje poduži hadis koji je zabilježio Muslim u *Sabihu* od Džabira, u kome stoji da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: “Moje zagovaranje (za njih dvojicu) je prihvaćeno; od njih će biti otklonjena kazna sve dok su grane zelene.”

¹⁰⁹ Mensur b. Mu'temir.

۱۱. باب الاستبراء من البول

۲۰. حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ وَهَنَّادُ بْنُ السَّرِيِّ قَالَا حَدَّثَنَا وَكَيْعٌ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ سَمِعْتُ مُجَاهِدًا يُحَدِّثُ عَنْ طَاوُسٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: مَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى قَبْرَيْنِ فَقَالَ: إِنَّهُمَا يُعَذَّبَانِ وَمَا يُعَذَّبَانِ فِي كَبِيرٍ أَمَّا هَذَا فَكَانَ لَا يَسْتَنْزِهُ مِنَ الْبَوْلِ وَأَمَّا هَذَا فَكَانَ يَمْشِي بِالتَّمِيمَةِ. ثُمَّ دَعَا بِعَسِيبٍ رَطْبٍ فَشَقَّهُ بِأَثْنَيْنِ ثُمَّ عَرَسَ عَلَى هَذَا وَاحِدًا وَعَلَى هَذَا وَاحِدًا وَقَالَ: لَعَلَّهُ يُخَفَّفُ عَنْهُمَا مَا لَمْ يَبْسَسَا. قَالَ هَنَّادُ: يَسْتَنْزِهُ مَكَانَ يَسْتَنْزِهُ.

۲۱. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

dvojice se nije čuvao mokraće.”, a Ebu Muavija je rekao: “Jedan od njih dvojice se nije čistio od mokraće.”

22. ISPRIČAO NAM JE Musedded, prenijevši od Abdulvahida b. Zijada, a on od A'meša, ovaj od Zejda b. Vehba, da je Abdurrahman b. Hasene kazao: “**Jednom prilikom smo Amr b. As i ja otišli kod Vjerovjesnika, s.a.v.s. On iziđe (iz kuće) i ponese kožni štit. Kada je htio mokriti, njime se zaklonio pa onda mokrio. Reko-smo: ‘Pogledajte ga, mokri kao žensko.’ Čuvši to, on reče: ‘Jeste li čuli šta se dogodilo jednom Israilovom potomku? Oni su prakticirali da odsijecaju dio odjeće koju bi mokraćom uprskali,**¹¹⁰ pa im je on to zabranio, te je zbog toga mučen u grobu.”

Ebu Davud kaže: “Mensur je prenio od Ebu Vaila,¹¹¹ a on od Ebu Musaa,¹¹² koji je kazao: ‘**Prakticirali su da odsijecaju kožu koja bi bila mokraćom uprskana.**’¹¹³ Asim¹¹⁴ je prenio od Ebu Vaila, on od Ebu Musaa, a on od Vjerovjesnika, s.a.v.s., da je kazao:

بِمَعْنَاهُ قَالَ: كَانَ لَا يَسْتَتِرُ مِنْ بَوْلِهِ. وَقَالَ
أَبُو مُعَاوِيَةَ يَسْتَتِرُهُ

٢٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ
بْنُ زِيَادٍ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ زَيْدِ بْنِ
وَهْبٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حَسَنَةَ قَالَ:
انْطَلَقْتُ أَنَا وَعَمْرُو بْنُ الْعَاصِ إِلَى النَّبِيِّ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَخَرَجَ وَمَعَهُ دَرَقَةٌ
ثُمَّ اسْتَتَرَ بِهَا ثُمَّ بَالَ. فَقُلْنَا: انْظُرُوا إِلَيْهِ
يَبُولُ كَمَا تَبُولُ الْمَرْأَةُ. فَسَمِعَ ذَلِكَ فَقَالَ:
أَلَمْ تَعْلَمُوا مَا لَقِيَ صَاحِبُ بَنِي إِسْرَائِيلَ؟
كَانُوا إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَوْلُ قَطَعُوا مَا أَصَابَهُ
الْبَوْلُ مِنْهُمْ فَنَهَاَهُمْ فَعَدَّبَ فِي قَبْرِهِ.

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: قَالَ مَنْصُورٌ عَنْ أَبِي وَائِلٍ
عَنْ أَبِي مُوسَى فِي هَذَا الْحَدِيثِ قَالَ: جِلْدٌ
أَحَدِهِمْ. وَقَالَ عَاصِمٌ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ أَبِي

¹¹⁰ Ovo im je, najvjerojatnije, bilo naredeno da čine.

¹¹¹ Ebu Vail Šekik b. Seleme el-Esedi el-Kufi je pouzdan prenosilac hadisa. On je muhadrem. To znači da je živio u Vjerovjesnikovo, s.a.v.s., vrijeme, ali se s njim nije susreo. Umro je 64. godine po Hidžri.

¹¹² Ebu Musa Abdullah b. Kajs b. Sulejm el-Eša'ari, poznati Vjerovjesnikov, s.a.v.s., ashab.

¹¹³ El-Kurtubi smatra da se ovdje misli na kože koje su nosili na sebi kao odjeću.

¹¹⁴ Asim b. Behdele b. Ebu Nedžad el-Esedi Ebu Bekr el-Kufi, poznati imam u kiraetu, iskren je prenosilac hadisa, ali je bio sklon previdima. Pripadao je šestoj generaciji.

‘(Prakticirali su da odsijeku) dio tijela koji je bio uprskan mokraćom.’”

12. O mokrenju stojeći

23. ISPRIČALI SU NAM Hafs b. Omer i Muslim b. Ibrahim, kojima je prenio Šu’be – a također nam je ispričao i Musedded, njemu Ebu Avane – a ovo je Hafsov tekst – koji je prenio od Sulejmana, on od Ebu Vaila, da je Huzejfe kazao: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je došao na smetlišhte i mokrio stojeći. Potom je zatražio vodu (i uzeo abdest) potvrši po mestvama.”¹¹⁵

مُوسَىٰ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:
جَسَدٌ أَحَدِهِمْ

۱۲. بَابُ الْبَوْلِ قَائِمًا

۳۳. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ وَمُسْلِمُ بْنُ
إِبْرَاهِيمَ قَالَا حَدَّثَنَا شُعْبَةُ ح. وَحَدَّثَنَا
مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ وَهَذَا لَفْظُ
حَفْصِ عَنِ سُلَيْمَانَ عَنِ أَبِي وَائِلٍ عَنِ
حُذَيْفَةَ قَالَ: أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبَّاطَةَ قَوْمٍ فَبَالَ قَائِمًا ثُمَّ
دَعَا بِمَاءٍ فَمَسَحَ عَلَى حُفْيِهِ.

¹¹⁵ Na prvi pogled, između ovog i hadisa koji bilježi Et-Tirmizi, u *Džam’iu*, od Aiše postoji izvjesna kontradiktornost. U ovom hadisu Huzejfe tvrdi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., mokrio stojeći, a u Et-Tirmizijevom hadisu stoji da je Aiša rekla: “Ko vam bude pričao da je Allahov Poslanik mokrio stojeći, nemojte mu vjerovati.”

Učenjaci smatraju da je Aiša, što se tiče ovoga hadisa, u pravu s njene tačke gledišta, zato što ona prenosi ono što je vidjela u kući, dok se iz Huzejfeovog hadisa vidi da je to bilo vani, gdje su bili samo on i Vjerovjesnik, s.a.v.s. Iz navedenih hadisa zaključujemo sljedeće: Različito postupanje Allahovog Poslanika, s.a.v.s., ukazuje da je dozvoljeno mokrenje i na jedan i na drugi način, pod uslovom da smo sigurni da se nećemo uprskati mokraćom. Mokrenje čučajući ipak je pristojnije, ukoliko se u tome ne osjeća kakva poteškoća. Hakim i El-Bejheki prenose od Ebu Hurejrea da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., mokrio stojeći zato što nije mogao čučnuti jer ga je boljela noga. Ibn Hadžer veli, da je ovo predanje pouzdano, ne bi bilo potrebe tragati za drugim pomirljivim značenjima među suprotstavljenim predanjama. Međutim, prema ocjeni Ed-Darekutnija i El-Bejhekija, ovo predanje je slabo.

Neki učenjaci vele da je, ipak, bolje čučnuti prilikom mokrenja i to iz najmanje dva razloga:

- Manja je mogućnost da se pri mokrenju uprskamo.
- Pošto nevjernici, uglavnom, mokre stojeći, ne bi bilo loše da se i u tome razlikujemo od njih.

Ebu Davud veli da je Musedded u svome predanju kazao: **“Udaljio sam se od njega, pa me pozvao da mu stojim iza leđa kako bih ga zaklonio.”**¹¹⁶

13. O osobi koja noću mokri u posudu pa je drži pored sebe

24. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Isa, on je prenio od Ibn Džurejdža, on od Hadžadža, on od Hukejme b. Umejme b. Rukajke, da je njezina majka kazala: **“Vjerovjesnik, s.a.v.s., je imao posudu od palminog drveta koju je držao ispod kreveta i u koju je noću mokrio.”**¹¹⁷

14. Mjesta na kojima je zabranjeno mokriti¹¹⁸

25. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu je prenio Ismail b. Džafer od Alaa b. Abdurrahmana, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **“Pazite se dva prokletstva dvije vrste ljudi.” “Na koje ljude, Allahov Poslaniče?” – upitaše prisutni. On reče: “Na one koji obavljaju nuždu po putevima kojima ljudi idu, i one koji je obavljaju u hladu gdje ljudi sjede.”**

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: قَالَ مُسَدَّدٌ قَالَ: فَذَهَبْتُ
أَتَبَاعِدُ فِدَعَانِي حَتَّى كُنْتُ عِنْدَ عَقِيهِ

١٣. بَابُ فِي الرَّجُلِ يَبُولُ بِاللَّيْلِ
فِي الْإِنَاءِ ثُمَّ يَضَعُهُ عِنْدَهُ

٢٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَيْسَى حَدَّثَنَا
حَجَّاجٌ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ حُكَيْمَةَ
بِنْتِ أُمِّمَةَ بِنْتِ رُقَيْقَةَ عَنْ أُمِّهَا أَنَّهَا
قَالَتْ: كَانَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
قَدَحٌ مِنْ عِيدَانٍ تَحْتَ سَرِيرِهِ يَبُولُ فِيهِ
بِاللَّيْلِ

١٤. بَابُ الْمَوَاضِعِ الَّتِي نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْبَوْلِ فِيهَا

٢٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا
إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ
عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ
النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: اتَّقُوا
اللَّاعِنِينَ. قَالُوا: وَمَا اللَّاعِنَانِ يَا رَسُولَ
اللَّهِ؟ قَالَ: الَّذِي يَتَخَلَّى فِي طَرِيقِ النَّاسِ
أَوْ ظِلِّهِمْ

¹¹⁶ Predanje koje bilježi Et-Tirmizi od Huzejfea glasi: **“Vjerovjesnik, s.a.v.s., je došao na smetlišće i mokrio stojeći. Donio sam mu vodu i potom se udaljio od njega. On me pozvao da stanem iza njegovih leđa kako bih ga zaklonio. Kada je završio, uzeo je abdest potirući po mestvama.”**

¹¹⁷ Vjerovjesnik, s.a.v.s., je mokrio noću u posudu samo kada je bio bolestan.

¹¹⁸ Iako je u naslovu spomenuta samo mala nužda, zabrana se odnosi i na veliku i na malu nuždu.

26. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Suvejd er-Remli – a hadis Omera b. Hattaba Ebu Hafsa je potpuniji od njegovog hadisa – da je ispričao Seid b. Hakem, koga je obavijestio Nafi b. Jezid, njega Hajve b. Šurejh, a njega Ebu Seid el-Himjeri, prenijevši od Muaza b. Džebela, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Pazite, ne obavljajte veliku nuždu na tri mjesta, zbog čega bi vas (ljudi) proklinjali: na prilazima vodi, na putevima kojima se ljudi kreću i u hladovima u kojima (oni sjede).”

15. O mokrenju u kupatilu (bazenu)

27. ISPRIČALI SU NAM Ahmed b. Muhammed b. Hanbel i Hasan b. Ali, kojima je ispričao Abdurrezzak – Ahmedu je ispričao Ma'mer, a njemu Eš'as. Hasan prenosi od Eš'asa b. Abdullaha, on od Hasana, on Abdullaha b. Mugaffela, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Neka niko ne mokri u svom kupatilu a potom se okupa u njemu.” Ahmed kaže: “... a potom se u njemu abdesti, jer sve vesvese, uglavnom, dolaze od toga.”¹¹⁹

٢٦. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ سُوَيْدِ الرَّمِيِّ وَعُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ أَبُو حَفْصٍ وَحَدِيثُهُ أَتَمُّ، أَنَّ سَعِيدَ بْنَ الْحَكَمِ حَدَّثَهُمْ أَخْبَرَنَا نَافِعُ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنِي حَيْوَةُ بْنُ شُرَيْحٍ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْحُمَيْرِيَّ حَدَّثَهُ عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: اتَّقُوا الْمَلَاعِينَ الثَّلَاثَةَ: الْبَرَازَ فِي الْمَوَارِدِ وَقَارِعَةَ الطَّرِيقِ وَالظَّلَّ

١٥. بَابُ فِي الْبَوْلِ فِي الْمُسْتَحَمِّ

٢٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ حَنْبَلٍ وَالْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ قَالَا حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ قَالَ أَحْمَدُ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ أَخْبَرَنِي أَشْعَثُ وَقَالَ الْحَسَنُ عَنْ أَشْعَثَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُعْقَلٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَبُولَنَّ أَحَدُكُمْ فِي مُسْتَحَمِّهِ ثُمَّ يَغْتَسِلُ فِيهِ. قَالَ أَحْمَدُ: ثُمَّ يَتَوَضَّأُ فِيهِ، فَإِنَّ عَامَّةَ الْوَسْوَاسِ مِنْهُ

¹¹⁹ Iz hadisa se jasno vidi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio mokrenje u kupatilu. Učinio je to, prije svega, iz higijenskih razloga, na šta upućuju njegove riječi: “Uglavnom nemiri dolaze od toga.” To znači da osobu poslije takvog čina obuzme sumnja da se, možda, nije uprljala (mokraćom ili vodom koja je time postala nečista).

Na temelju ovog hadisa, učenjaci su zauzeli različite stavove. Neki mokrenje u kupatilu smatraju pokudenim, bez obzira da li je primitivno ili savremeno, sa tekućom vodom ili bez. Neki, pak, o tome imaju liberalniji stav. Oni kažu da se ova zabrana odnosi samo na primitivna kupatila, u kojima voda ne otiče, a ne odnosi se na savremena kupatila. Prvo mišljenje je, ipak, prihvatljivije.

28. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njega je obavijestio Zuhejr, prenijevši od Davuda b. Abdullaha, on od Humejda el-Himjerija – on je Ibn Abdurrahman – koji je kazao da je sreo čovjeka koji se, poput Ebu Hurejrea, dugo družio s Vjerovjesnikom,¹²⁰ pa je rekao: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je zabranio da se neko od nas češlja svaki dan,¹²¹ ili da mokri u kupatilu.”

16. O zabrani mokrenja u rupu

29. ISPRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Omer b. Mejsere, njega je obavijestio Muaz b. Hišam, njega njegov otac, prenijevši od Katadea, a on od Abdullaha b. Serdžisa:¹²² “Vjerovjesnik, s.a.v.s., je zabranio mokrenje u rupe. Neko je upitao Katadea: ‘Zbog čega je pokuđeno mokrenje u rupe?’ On odgovori: ‘Govorilo se da su rupe nastambe džina.’”¹²³

٢٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ
عَنْ دَاوُدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَمِيرِيِّ
وَهُوَ ابْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ: لَقِيتُ رَجُلًا
صَحِبَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَا
صَحِبَهُ أَبُو هُرَيْرَةَ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَمْتَشِطَ أَحَدُنَا
كُلَّ يَوْمٍ أَوْ يَبُولَ فِي مَغْتَسَلِهِ

١٦. بَابُ النَّهْيِ عَنِ الْبَوْلِ فِي الْجُحْرِ

٢٩. حَدَّثَنَا عُبيدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ بْنِ مَيْسَرَةَ
حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ
قَتَادَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَرِجٍ أَنَّ النَّبِيَّ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى أَنْ يُبَالَ فِي
الْجُحْرِ: قَالَ قَالُوا لِقَتَادَةَ مَا يُكْرَهُ مِنَ
الْبَوْلِ فِي الْجُحْرِ؟ قَالَ كَانَ يُقَالُ إِنَّهَا
مَسَاكِينُ الْحِنِّ

¹²⁰ Ebu Hurejre je uz Vjerovjesnika, s.a.v.s., proveo četiri godine. Također je i ashab, čije ime nije spomenuto, a koga je sreo Humejd b. Abdurrahman el-Himjeri, uz Vjerovjesnika, s.a.v.s., proveo četiri godine.

¹²¹ Allahov Poslanik, s.a.v.s., je uvijek bio uredan, počesljan i namirisana. U jednom hadisu stoji: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., se od češlja nije odvajao ni kod kuće ni na putu.” Upotreba češlja, kada god za to postoji potreba, preporučljiva je. Zabrana se ovdje odnosi na pretjerano dotjerivanje ili na čovjeka kome češljanje šteti.

¹²² Abdullah b. Serdžis el-Muzeni je Vjerovjesnikov, s.a.v.s., ashab. Živio je u Basri. Bio je saveznik plemena Benu Mahzum.

¹²³ Iz ovoga hadisa vidimo da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio mokrenje u rupe u zemlji u kojima obično borave i razni gmizavci, jer u takvim rupama

17. Šta osoba izgovara nakon izlaska iz nužnika

30. ISPRIČAO NAM JE Amr b. Muhammed en-Nakid, koga je obavijestio Hašim b. Kasim, njega Israil, prenijevši od Jusufa b. Ebu Burdea, a on od svoga oca, koji je kazao da mu je Aiša ispričala kako je Vjerovjesnik, s.a.v.s., nakon izlaska iz nužnika, govorio: **“Molim Tvoj oprost.”**¹²⁴

١٧. بَابُ مَا يَقُولُ الرَّجُلُ

إِذَا خَرَجَ مِنَ الْخَلَاءِ

٣٠. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُحَمَّدٍ النَّاقِدُ حَدَّثَنَا

هَاشِمُ بْنُ الْقَاسِمِ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ

يُوسُفَ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ حَدَّثَنِي

عَائِشَةُ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

كَانَ إِذَا خَرَجَ مِنَ الْخَلَائِطِ قَالَ غُفْرَانَكَ

najčešće borave i džini, pa bi neko na taj način mogao povrijediti džina, a on mu se zbog toga osvetiti.

¹²⁴ Prema mišljenju uleme, iz dva razloga bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., nakon što bi izašao iz nužnika, molio Uzvišenog Allaha, dž.š., za oprost:

- on je u svim životnim prilikama i svim situacijama veličao i slavio Uzvišenog Allaha, osim kada bi obavljao veliku i malu nuždu, te Ga je molio da mu oprost i što Ga i u toj situaciji nije mogao veličati,

- Svevišnji Allah, dž.š., je obdario čovjeka brojnim blagodatima. Čak i kada bi Mu se stalno zahvaljivao, ne može Mu se zahvaliti samo za blagodat što mu je omogućio da može odstraniti ono što je u njemu suvišno i što ga muči, a da ne govorimo o ostalom. Zbog toga Allahov Poslanik moli Allaha, dž.š., da mu oprost, jer čovjek, objektivno, nije u mogućnosti da Mu se zahvali na svim blagodatima.

Priča se da je brat halife Haruna Rešida rekao svome bratu (halifi): **“Brate moj, kada bi došao u situaciju da ne možeš obaviti malu nuždu, šta bi dao da to ponovo možeš normalno činiti?”** “Dao bih polovinu od svega što posjedujem.” – odgovori halifa. **“A kada bi došao u situaciju da ne možeš obaviti veliku nuždu, šta bi u tom slučaju dao?”** “Dao bih sve što imam.” – reče halifa. Na to će njegov brat: **“Eto, brate moj, i sam vidiš da tvoja vlast i sva tvoja imovina ne vrijede ni koliko samo jedna Allahova blagodat, pa kako se onda nadaš da ćeš položiti račun?”**

18. O pokuđenosti doticanja spolnog organa desnom rukom prilikom mokrenja i čišćenja

31. ISPRIČALI SU NAM Muslim b. Ibrahim i Musa b. Ismail, njih je obavijestio Eban, kome je ispričao Jahja, prenijevši od Abdullaha b. Ebu Katadea, a on od svoga oca, da je Allahov Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: **“Kada mokrite, svoj spolni organ ne dotičite desnom rukom. Kada odete u nužnik, ne čistite se desnom rukom, i kada nešto pijete, ne pijte na iskap.”**¹²⁵

32. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Adem b. Sulejman el-Missisi,¹²⁶ kog je obavijestio Ibn Ebu Zaide, njega Ibn Ebu Ejub el-Ifriki, prenijevši od Asima, on od Musejbe b. Rafia i Ma'beda, njih dvojica od Harisa b. Vehba el-Huzaija, da je Hafsa, Vjerovjesnikova, s.a.v.s., supruga, kazala: **“Vjerovjesnik, s.a.v.s., je koristio desnu ruku za hranu, piće i oblačenje, a lijevu za sve ostalo.”**¹²⁷

١٨. بَابُ كَرَاهِيَةِ مَسِّ الذَّكَرِ بِالْيَمِينِ فِي الْإِسْتِبْرَاءِ

٣١. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ وَمُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَا حَدَّثَنَا أَبَانُ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا بَالَ أَحَدُكُمْ فَلَا يَمَسَّ ذَكَرَهُ بِيَمِينِهِ. وَإِذَا أَتَى الْخَلَاءَ فَلَا يَتَمَسَّحُ بِيَمِينِهِ. وَإِذَا شَرِبَ فَلَا يَشْرَبُ نَفْسًا وَاحِدًا

٣٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَدَمَ بْنِ سُلَيْمَانَ الْمِصِّصِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي زَائِدَةَ أَخْبَرَنَا أَبُو أَيُّوبَ يَعْنِي الْإِفْرِيقِيَّ عَنْ عَاصِمِ بْنِ الْمُسَيَّبِ بْنِ رَافِعٍ وَمَعْبُدٍ عَنْ حَارِثَةَ بْنِ وَهْبٍ الْخَزَاعِيِّ قَالَ: حَدَّثَنِي حَفْصَةُ زَوْجُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَجْعَلُ يَمِينَهُ لِمَا يَشْرَبُهُ وَيَشْرِبُهُ وَيَجْعَلُ شِمَالَهُ لِمَا سِوَى ذَلِكَ

¹²⁵ Ovaj hadis je zabilježen u *El-Kutubus-Sitte*. Et-Tirmizi bilježi u *Džami'u*, od Ibn Abbasa da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **“Kada pijete, ne pijte na jedan dah poput kamile, nego pijte s dva ili tri predaha. Proučite Bismillu kada hoćete piti, a zahvalite Allahu kad god odmaknete posudu od usta.”** Et-Tirmizi bilježi od Enesa b. Malika i sljedeće: **“Vjerovjesnik, s.a.v.s., bi, pijuci iz posude, tri puta predahnuo.”**

¹²⁶ Muhammed b. Adem b. Sulejman el-Missisi el-Džu'fi je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji. Umro je 205. godine po Hidžri.

¹²⁷ Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi jeo i pio desnom rukom, davao bi i primao desnom rukom, i sve druge hajirli poslove, kao što su: čišćenje zuba, rezanje noktiju, podvlačenje surme, potkresivanje brkova, češljanje kose, brijanje dlaka

33. ISPRIČAO NAM JE Ebu Tevbe Rebi' b. Nafi, koga je obavijestio Isa b. Junus, prenijevši od Ibn Ebu Arubea, on od Ebu Ma'sera, on od Ibrahima, da je Aiša kazala: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., se koristio desnom rukom za uzimanje abdesta i hrane, a lijevom za čišćenje nakon nužde i odstranjivanje drugih nečistoća."¹²⁸

34. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Hatim b. Bezi, koga je obavijestio Abdulvehhab b. Ata, prenijevši od Seida, on od Ebu Ma'sera, on od Ibrahima, on od Esveda, on od Aiše, a ona od Vjerovjesnika, s.a.v.s. – slično prethodnom hadisu.

19. O zaklanjanju prilikom obavljanja nužde

35. ISPRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa er-Razi, koga je obavijestio Isa b. Junus, prenijevši od Sevra, on od Husajna el-Hubranija,¹²⁹ on od Ebu Seida,¹³⁰ on od Ebu Hurejrea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: "Ko želi podvući surmu, neka to uradi

na stidnim mjestima i ispod pazuha, rukovanje i oblačenje i sl., radio je desnom rukom. Ostalo je obavljao lijevom.

¹²⁸ El-Munziri smatra da je sened ovoga hadisa prekinut pošto Ibrahim nije slušao hadise od Aiše. Sljedeći hadis koji je, po smislu, sličan ovome, Ebu Davud je zabilježio sa senedom od Ibrahima, on od Esveda, a on od Aiše.

¹²⁹ Husajn el-Himjeri el-Hubrani kao ravija je nedovoljno poznat (medžhul). Pripadao je šestoj generaciji. Neki vele da mu se otac zvao Abdurrahman.

¹³⁰ Ebu Seid el-Hubrani el-Himsi. Neki kažu da mu je bilo ime Zijad, neki Amir, a drugi, pak, Omer. On spada među prenosiocce čije je stanje nedovoljno poznato (medžhul). Pripadao je trećoj generaciji.

٣٣. حَدَّثَنَا أَبُو تَوْبَةَ الرَّبِيعُ بْنُ نَافِعٍ أَخْبَرَنَا عَيْسَى بْنُ يُونُسَ عَنِ ابْنِ أَبِي عَرُوبَةَ عَنْ أَبِي مَعْشَرٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: كَانَتْ يَدُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْيُمْنَى لِطَهُورِهِ وَطَعَامِهِ وَكَانَتْ يَدُهُ الْيُسْرَى لِخَلَائِهِ وَمَا كَانَ مِنْ أَدَى.

٣٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَاتِمٍ بْنُ بَرْزِعٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ عَطَاءٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي مَعْشَرٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَعْنَاهُ

١٩. بَابُ الْإِسْتِتَارِ فِي الْخَلَاءِ

٣٥. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى الرَّازِيُّ أَخْبَرَنَا عَيْسَى بْنُ يُونُسَ عَنْ ثَوْرٍ عَنِ الْخُصَّيْنِ الْخُبْرَانِيِّ عَنِ أَبِي سَعِيدٍ عَنِ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ أَكْتَحَلَ فَلْيُوتِرْ مَنْ فَعَلَ فَقَدْ

neparan broj puta.¹³¹ Ko tako uradi, lijepo je postupio, a ko ne uradi, nije pogriješio. Ko se, nakon obavljene nužde, bude čistio kamenjem, neka to uradi neparan broj puta. Ko tako uradi, lijepo je postupio, a ko ne uradi, nije pogriješio. Ko jede, neka ono što iščačka između zuba (čačkalicom) baci, a ono što između zuba iščačka jezikom, neka pojede. Ko tako uradi, lijepo je postupio, a ko ne uradi, nije pogriješio. Ko ode da obavi nuždu, neka se zakloni. Ako ne nađe ništa drugo iza čega bi se zaklonio osim humki pijeska, neka se zakloni iza njih i neka im okrene leđa, jer se šejtan poigrava s čovjekovim donjim dijelovima tijela ili s mjestima gdje obavlja nuždu. Ko tako uradi, lijepo je postupio, a ko ne uradi, nije pogriješio.”

Ebu Davud kaže: “Ebu Asim ga je prenio od Sevra.” Husajn el-Himjeri (el-Hubrani) veli: “Abdumelik b. Sabbah ga je prenio od Sevra.” Ebu Davud je rekao: “Ebu Seid el-Hajr je ashab.”

20. Čime je zabranjeno čistiti se nakon obavljene velike nužde

36. ISPRIČAO NAM JE Jezid b. Halid b. Abdullah b. Mevhib el-Hemdani, koga je obavijestio Mufeddal, tj. Ibn Fedale el-Misri,

أَحْسَنَ وَمَنْ لَا فَلَا حَرَجَ. وَمَنْ اسْتَجْمَرَ فَلْيُوتِرْ مَنْ فَعَلَ فَقَدْ أَحْسَنَ وَمَنْ لَا فَلَا حَرَجَ. وَمَنْ أَكَلَ فَمَا تَخَلَّلَ فَلْيَلْفِظْ وَمَا لَكَ بِلسَانِهِ فَلْيَبْتَلِغْ. مَنْ فَعَلَ فَقَدْ أَحْسَنَ وَمَنْ لَا فَلَا حَرَجَ وَمَنْ أَتَى الْعَائِطَ فَلْيَسْتَتِرْ. فَإِنْ لَمْ يَجِدْ إِلَّا أَنْ يَجْمَعَ كَثِيبًا مِنْ رَمَلٍ فَلْيَسْتَدِرْهُ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَلْعَبُ بِمَقَاعِدِ بَنِي آدَمَ. مَنْ فَعَلَ فَقَدْ أَحْسَنَ وَمَنْ لَا فَلَا حَرَجَ.

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: رَوَاهُ أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ثَوْرٍ قَالَ حُصَيْنُ الْحُمَيْرِيُّ: وَرَوَاهُ عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ الصَّبَّاحِ عَنْ ثَوْرٍ فَقَالَ أَبُو سَعِيدٍ الْخَيْرِيُّ قَالَ أَبُو دَاوُدَ: أَبُو سَعِيدٍ الْخَيْرِيُّ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

٢٠. بَابُ مَا يُنْهَى عَنْهُ أَنْ يُسْتَنْجَى بِهِ

٣٦. حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ خَالِدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَوْهَبِ الْهُمْدَانِيِّ أَخْبَرَنَا الْمُفَضَّلُ يَعْنِي ابْنَ فَضَالَةَ الْمِصْرِيِّ عَنْ عِيَّاشِ

¹³¹ *Neparno*, po mišljenju nekih učenjaka, znači da tri puta podvuče surmu na jedno oko, a tri puta na drugo. Dok neki misle da to znači da surmu podvuče na jedno oko tri puta, a na drugo dva puta, tako da bude nepar na oba oka zajedno. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je tri puta podvlačio surmu na jedno, a tri puta na drugo oko. Preporučuje se neparan broj u mnogo čemu zbog toga što je Uzvišeni Allah neparan i voli nepar.

prenijevši od Ajaša b. Abbasa el-Kitbanija,¹³² on od Šujejma b. Bejtana,¹³³ a on od Šejbana el-Kitbanija:¹³⁴ Postavio je Mesleme b. Muhalled¹³⁵ Ruvejfi'a b. Sabita¹³⁶ za guvernera donjeg dijela (Egipta).¹³⁷ Šejban kaže da su jednom prilikom putovali sa njim iz Kum Šerika¹³⁸ prema Alkameu¹³⁹ ili od Alkamea prema Kum Šeriku. Uglavnom, namjeravali su u Alkam.¹⁴⁰ Tom prilikom Ruvejfi reče: **“Ako bi neko od nas, u vrijeme Allahovog Poslanika, s.a.v.s., uzeo od svoga brata staru (iznemoglu) devu (pa s njom otišao u boj), polovina dobijenog plijena pripala bi vlasniku deve, a polovina nama. (Tako bismo dijelili plijen) ukoliko bi jednom od nas pripadao šiljak i pero, a drugom drvo strijele. Jednom prilikom mi Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Ruvejfi, možda ćeš**

بْنِ عَبَّاسٍ الْقُتَيْبَانِيَّ أَنَّ شَيْئِمَ بْنَ بَيْتَانَ أَخْبَرَهُ عَنْ شَيْبَانَ الْقُتَيْبَانِيِّ. أَنَّ مَسْلَمَةَ بْنَ مُحَمَّدٍ اسْتَعْمَلَ رُوَيْفِعَ بْنَ ثَابِتٍ عَلَى أَسْفَلِ الْأَرْضِ. قَالَ شَيْبَانُ: فَسِرْنَا مَعَهُ مِنْ كَوْمِ شَرِيكِ إِلَى عُلْقَمَاءَ أَوْ مِنْ عُلْقَمَاءَ إِلَى كَوْمِ شَرِيكِ يُرِيدُ عُلْقَمَاءَ فَقَالَ رُوَيْفِعُ: إِنْ كَانَ أَحَدُنَا فِي زَمَنِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيَأْخُذُ نِضْوًا أَخِيهِ عَلَى أَنْ لَهُ التَّصَفُّفُ مِمَّا يَغْنَمُ وَلَنَا التَّصَفُّفُ. وَإِنْ كَانَ أَحَدُنَا لِيَطِيرَ لَهُ النَّصْلُ وَالرِّيشُ وَاللَّاحِرُ الْقِدْحُ. ثُمَّ قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَا رُوَيْفِعُ لَعَلَّ الْحَيَاةَ سَتَطُولُ بِكَ بَعْدِي فَأَخْبِرِ النَّاسَ أَنَّهُ مِنْ عَقْدِ لِحِيَّتِهِ أَوْ تَقَلَّدَ

¹³² Ajaš b. Abbas el-Kitbani el-Masri je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji. Umro je 133. godine po Hidžri.

¹³³ Šujejm b. Bejtan el-Misri je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

¹³⁴ Šejban b. Umejje, ili Ibn Kajs el-Kitbani Ebu Huzejfe el-Masri je prenosilac hadisa čije je stanje nedovoljno poznato (medžhul). Pripadao je trećoj generaciji.

¹³⁵ Mesleme b. Muhalled el-Ensari ez-Zerki se ubraja u mlađe ashabe. Živio je u Egiptu i bio namjesnik. Umro je 62. godine po Hidžri.

¹³⁶ Ruvejfi b. Sabit b. Sekn b. Daij b. Harise el-Ensari el-Medeni je ashab. Živio je u Egiptu. Bio je guverner njegovog zapadnog dijela. Umro je 56. godine po Hidžri.

¹³⁷ Neki smatraju da je to dio Egipta uz Sredozemno more, dok drugi vele da je to zapadni dio Egipta.

¹³⁸ Kum Šerik je mjesto na putu iz donjeg dijela Egipta prema Aleksandriji.

¹³⁹ Alkame je, također, mjesto u donjem dijelu Egipta.

¹⁴⁰ Alkam je, također, mjesto u Egiptu.

poslije mene još dugo živjeti, zato obavijesti ljude da se Muhammed, uistinu, ograđuje od svakoga ko sveže bradu,¹⁴¹ ili onoga koji nešto konju objesi o vrat,¹⁴² ili onoga koji se, nakon obavljene velike nužde, čisti balegom, fuškijom ili kostima.”

37. ISPRIČAO NAM JE Jezid b. Halid, prenijevši od Mufeddala, on od Ajaša, da ga je Šujejm b. Bejtan, također, obavijestio o ovom hadisu, prenijevši od Ebu Salima el-Džijšanija, a on od Abdullaha b. Amra. To je spominjao dok je s njim opsjedao utvrdu grada Elijun.

Ebu Davud kaže: “Utvrdi grada Elijun, tj. Fustat¹⁴³ je bila na brdu. Šejbanu b. Umejjeu je bio nadimak Ebu Huzejfe, po djetetu.”

38. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed b. Hanbel, koga je obavijestio Revh b. Ubade, njemu je ispričao Zekerija b. Ishak, a njemu Ebu Zubejr, da je Džabir b. Abdullah rekao: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., nam je zabranio da se nakon obavljene nužde čistimo kostima i balegom.”

وَتَرَا أَوْ اسْتَنْجَى بِرَجِيعِ دَابَّةٍ أَوْ عَظْمٍ فَإِنَّ
مُحَمَّدًا مِنْهُ بَرِيءٌ.

٣٧. حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا
مُفَضَّلٌ عَنْ عَيَّاشٍ أَنَّ شَيْمَ بْنَ بَيْتَانَ
أَخْبَرَهُ بِهَذَا الْحَدِيثِ أَيْضًا عَنْ أَبِي سَالِمٍ
الْجَيْشَانِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو يَذْكُرُ
ذَلِكَ وَهُوَ مَعَ مَرَابِطٍ بِحِصْنِ بَابِ الْيُونِ.
قَالَ أَبُو دَاوُدَ: حِصْنُ الْيُونِ بِالْفِسْطَاطِ
عَلَى جَبَلٍ. قَالَ أَبُو دَاوُدَ: وَهُوَ شَيْبَانُ بْنُ
أُمَيَّةَ يُكْنَى أَبَا حُذَيْفَةَ

٣٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ حَنْبَلٍ
أَخْبَرَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا زَكْرِيَّا بْنُ
إِسْحَاقَ أَخْبَرَنَا أَبُو الزُّبَيْرِ أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرَ
بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ: نَهَانَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نَتَمَسَّحَ بِعَظْمٍ أَوْ
بَعَرٍ

¹⁴¹ Predislamski Arapi su prakticirali da, kada bi krenuli u borbu, iz oholosti brade vežu u čvorove. Takav čin oholosti Allahov Poslanik, s.a.v.s., je zabranio kao i sve postupke koji se čine iz oholosti.

¹⁴² Arapi su prakticirali konjima vezati o vrat predmete poput sitnih morskih školjki ili određene vrste drveta, vjerujući da će ih to sačuvati od uroka. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je to zabranio.

¹⁴³ Elijun je grad u Egiptu. Oko njega je Amr b. As vodio žestoku bitku dok ga je osvajao.